

מדוע ברא הקב"ה שאוהב את נמוכי הרוח את התחש: "ששש ומתפאר בגוונין שלו"

בפרשתנו פרשת תרומה (שמות כה-ב): "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת, ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים, ועורות אילם מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים".

ופירש רש"י (שם ה): "תחשים - מין חיה ולא היתה אלא לשעה, והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגוונין שלו". והמקור לדברי רש"י הוא בגמרא (שבת כח): "אמר רב יוסף, אי הכי היינו דמתרגמינן ססגונא, ששש בגוונין הרבה". ואמרו עוד (שם ט): "תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה... ולפי שעה נזדמן לו למשה, ועשה ממנו משכן ונגנז".

והנה כפי המבואר בהמשך הפסוקים, צוה הקב"ה להשתמש בעורות התחשים כמכסה על האהל - שהוא גג המשכן שהיה מיריעות עזים, כמו שכתוב (שמות כז-ד): "ועשית מכסה לאהל עורות אילים מאדמים ומכסה עורות תחשים מלמעלה".

אמנם כאשר נתבונן נראה כי ענין התחש צריך ביאור: א) לשם מה ברא הקב"ה חיה מיוחדת כדי לכסות בה את המשכן. ב) הנה תכלית עשיית המשכן היא להשראת השכינה ככתוב (שמות כה-ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ומאחר שאין הקב"ה משרה שכירתו רק על העניו, כי על המתגאה מבואר בגמרא (סוטה ה): "כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם", מה ראה הקב"ה לברוא למשכן בעל חי כזה: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", הלא התפארות היא ההיפך ממדת הענוה.

ג) בגמרא מפרש רב יוסף הפירוש של "ססגונא - ששש בגוונין הרבה", מדוע אם כן בחר רש"י להוסיף מילת "ומתפאר" - "ששש ומתפאר בגוונין שלו", שלא נזכרה בגמרא. ד)

לפי המבואר שהקב"ה ברא חיה זו רק לשעה, מדוע כינה הקב"ה בתורה חיה זו בשם "תחש", ואיך מתקשר שם זה עם הפירוש של התרגום "ססגונא" - "ששש ומתפאר בגוונין שלו".

"והבריה התיכון - דא הוא יעקב קדישא"

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, על פי מה שמצינו מאמר נפלא בזוהר הקדוש (פרשתנו קעה): על הפסוק (שמות כו-כח):

"אמר רבי שמעון, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא, כמה דאוקימנא דכתיב (בראשית כה-כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, יושב אהל' לא כתיב אלא יושב אהלים' תרי, דאחיד להאי ואחיד להאי, אוף הכא כתיב, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דאחיד להאי ואחיד להאי".

בתרגום ללשון הקודש:

"אמר רבי שמעון, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, זהו יעקב הקדוש השלם, כמו שביארנו על הכתוב (בראשית כה-כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, יושב אהל' לא כתוב אלא יושב אהלים' שנים, שנאחז בזה ובזה, אף כאן כתוב, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, שנאחז בזה ונאחז בזה".

ביאור דברי הזוהר הקדוש על פי הידוע, כי אברהם אבינו מדתו חסד מצד ימין, יצחק אבינו מדתו גבורה מצד שמאל, ואילו יעקב אבינו מדתו תפארת הכלולה מחסד וגבורה גם יחד. וזהו פירוש הפסוק: "ויעקב איש תם יושב אהלים" - שישב בין שני אהלים של אברהם חסד ושל יצחק גבורה. הנה כי כן "בריה התיכון" הוא רמז על יעקב, אשר מדתו תפארת שהיא מדה תיכונית הכלולה מחסד וגבורה, ומצד זה הוא "מבריה מן הקצה אל הקצה", כלומר שהוא

נאחז בקצה אחד מצד ימין מדת החסד ובקצה השני מצד שמאל מדת הגבורה.

כאשר נתבונן נראה כי דברי הזוהר הקדוש מתאימים להפליא עם דברי רש"י אשר דרוש דרש מקרא שכתוב בפרשתנו (שמות כו-טו):

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים - היה לו לומר ועשית 'קרשים' כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מהו 'הקרשים', מאותן העומדין ומיוחדין לכך. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים, וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, ואמר להם שעתיד הקב"ה לצוות אותן לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם".

המשכן נגנז ויתגלה לעתיד לבוא

אלא שעתה מוטלת עלינו חובת הביאור, לבאר מהו הקשר המיוחד בין המשכן ליעקב אבינו, עד כדי כך שזכה לנטוע ארזים במצרים לעשיית המשכן, זאת ועוד, שזכה להיות בבחינת: "והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה".

חשבתי דרכי לבאר הענין בזה, בהקדם ליישב מה שהקשה ב"תכלת מרדכי" להגאון הגדול מבערזאן זצ"ל על בקשת הקב"ה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", הלא מבואר במדרש (ויק"ר ב-ב): "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם", אם כן איך כתוב כאן: "ועשו לי מקדש", הלא המשכן לא התקיים לעולם כי נגנז כשנכנסו לארץ ישראל.

ונראה ליישב קושיא זו על פי מה ששינוי בגמרא (עירובין ב): "אשכחן משכן דאיקרי מקדש ומקדש דאיקרי משכן... בשלמא מקדש דאיקרי משכן דכתיב (ויקרא כו-יא) ונתתי משכני בתוכם, אלא משכן דאיקרי מקדש מנלן... אלא מהכא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". וצריך להבין הענין שקרא הקב"ה את המשכן בתואר "מקדש".

מדוע ברא הקב"ה בעל חי כזה: "שש ומתפאר בגוונין שלו", הלא הקב"ה אוהב ענווים שאינם מתפארים

המגיד ממעזריטש: יעקב אבינו שמדתו תפארת: "שש ומתפאר בגוונין שלו" - לבן ואדום שהוא כלול מהם

זוהר הקדוש: "והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא"

יעקב אבינו נטע קרשים למשכן, כדי להכניס בו קדושת בית המקדש השלישי שיתקיים עד לעתיד לבוא

בשלחנו הטהור מה ששמע מפי רבו המובהק המגיד רבי שלמה מלוצק זי"ע בעל "דברות שלמה", שאמר בשם רבו המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע, כי מושג זה שהביא רש"י: "שש ומתפאר בגוונין שלו", הוא רמז על מדתו של יעקב תפארת, והנה הם דברי הכותב שהעתיק את הדברים מפה קדשו:

"וכבר אמרתי מה ששמעתי מהמגיד ז"ל, שאמר בשם מורו ורבו רבי דוב, שהמדה של יעקב מרמז על דאיתא בתרגום ססגונא, ששש ומתפאר בגוונין שלו". וכן כתב עוד (שם ד"ה בכל סעודה): "וכן שמעתי מהמגיד זלה"ה, תחש ששש ומתפאר בגוונין שלו, ומורה ומרמז על מדת יעקב ששש ומתפאר בגוונין הקדושים שלו, ולכן נקרא יעקב בשם תפארת לשון התפארות".

ביאור דבריו הקדושים על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רטו:): "חווה דא אברהם דאתלבן בחוורא דנורא, סומקא דא יצחק ודאי, ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין". פירוש אברהם שעבד את ה' במדת החסד צבעו לבן, יצחק שעבד את ה' במדת הגבורה צבעו אדום, יעקב שעבד את ה' במדת תפארת הכלולה מחסד וגבורה, צבעו ירוק הכלול משני הגוונין לבן ואדום.

נמצא לפי זה כי אברהם אבינו שמדתו חסד יש לו רק גוון אחד לבן, וכן יצחק אבינו שמדתו גבורה יש לו רק גוון אחד אדום, ואילו יעקב אבינו שמדתו תפארת הכלולה מחסד וגבורה, יש לו גוון ירוק הכלול משני גוונין לבן ואדום, הנה כי כן זכינו להבין דברי המגיד ממעזריטש שמפרש מה שדקדק רש"י לומר בלשונו: "ססגונא, ששש ומתפאר בגוונין שלו", במילת "מתפאר" רמז על יעקב שמדתו "תפארת", שמכל האבות יכול הוא רק להתפאר, על היותו כלול משני גוונין לבן ואדום, שהוא מדת חסד ומדת גבורה גם יחד.

וביאר האלשיך הקדוש ב"תורת משה" פרשת בחוקותי (ויקרא כו-ג ד"ה או יאמר), כי בית המקדש הראשון שהיה בזכות אברהם אבינו, שלטו בו ידי האויבים מצד ישמעאל שיצא מאברהם, וכן בית המקדש השני שהיה בזכות יצחק אבינו, שלטו בו ידי האויבים מצד עשו שיצא מיצחק, אבל בית המקדש השלישי שהיה בזכות יעקב אבינו שהיתה מיטתו שלמה יתקיים לנצח נצחים בלי שום ביטול, ובלשון קדשו:

"כי הנה שלשה בתי מקדש הן, בית ראשון ובית שני ובית שלישי, והנה השנים היו מעשה ידי אדם, והנה כתוב אצלנו שהראשון היה בזכות אברהם, והשני בזכות יצחק, והשלישי המקווה בזכות יעקב, ועל כן השנים היו מעשה ידי אדם ולא נתקיימו, כי זה היה לו ישמעאל וזה היה לו עשו, ולכן זה קראו הר זה שדה, אך השלישי שבזכות יעקב שקראו בית שהוא קיים לעד, ההוא יבוא רוחני מעשה אלקים ולא יטלטלו עוד".

הנה כי כן מאחר שהמשכן נגנו ועתיד להיות חלק מבית המקדש השלישי שיתקיים לנצח בזכות יעקב, לכן היה הכרח שיעקב עצמו יעשה הכנה למשכן. ולפי זה מבואר היטב מה שדורש הזוהר הקדוש הפסוק: "והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא", כי אמנם כן יעקב אבינו הוא הבריה התיכון המחזיק את המשכן שיתקיים עד לעתיד לבוא, כשיהיה כלול בתוך בית המקדש השלישי.

תחש הוא רמז על מדתו של יעקב תפארת

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שפירש רש"י, כי הקב"ה ברא במיוחד למשכן בעל חי ששמו תחש: "שש ומתפאר בגוונין שלו", על פי מה שמצינו חידוש גדול בדברי כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זי"ע ב"מדבר קדש" (סוכות אושפיזין של יעקב ד"ה האיך יעקב מרמז), שהזכיר

ומצינו ביאור על כך ב"אוצרות הרמח"ל" (בני ברק תשמ"ו) פרשת ויקהל (ד"ה ששת ימים), וזה לשון קדשו: "תיקון המשכן היה הכנה למקדש, וזה סוד מה שאמרו, אשכחן מקדש דאיכרי משכן ומשכן דאיכרי מקדש, שהכל ענין אחד, שהמשכן אינו אלא הכנה למקדש, ששם באמת היה התיקון הגמור".

יש להביא ראיה ברורה שהמשכן היה הכנה לבית המקדש השלישי, ממה ששינוי בגמרא (סוטה ג.ט): "דרש רבי חנינא בר פפא, מאי דכתיב (תהלים לג-א) רננו צדיקים בה' לישרים נאוה תהלה, אל תקרי נאוה תהלה אלא נוה תהלה, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב (איכה ב-ט) טבעו בארץ שעריה, משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגזו אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו, היכא, אמר רב חסדא אמר אבימי, תחת מחילות של היכל".

עוד מצינו בגמרא (סוכה מה:): שדרשו על מה שכתוב (שמות כו טו): "עצי שטים עומדים... שמא תאמר אבד סברם ובטל סיכויין [רש"י: משנגזו אהל מועד בטל לו עולמית], תלמוד לומר עצי שטים עומדים, שעומדים לעולם ולעולמי עולמים". הרי מבואר כי עצי השטים שנטע יעקב במצרים יתקיימו לעולמי עולמים אפילו לעתיד לבוא. ולפי דברינו הביאור בזה, שהמשכן עתיד להיות כלול בתוך בית המקדש השלישי. וכן מצאתי ב"מעשה רוקח" (ליקוטי ש"ס מסכת כתובות): "שעומדים לעולמי עולמים, והיינו שיוחזר להם לעתיד המשכן עצמו ברוב הוד והדר במהרה בימינו אמן".

הנה כי כן הרווחנו להבין דקדוק בקשת הקב"ה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - "לי" דייקא, רמז הקב"ה בכך שהוא מבקש מישראל שיעשו משכן כזה, שיתקיים לעולמי עולמים בבחינת "לי", ולפי המבואר אכן נתקיים הדבר, שהרי המשכן נגנו עד לעתיד לבוא, שאז ייכלל בתוך בית המקדש השלישי שיתקיים לעולם.

בית המקדש השלישי בזכות יעקב

מעתה יאירו עינינו להבין מדוע סיבב הקב"ה, שיעקב אבינו נטע ארזים למשכן והוא הבריה התיכון בתוך הקרשים, על פי מה ששינוי בגמרא (פסחים פח:): "מאי דכתיב (ישעיה ב-ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וגו', אלקי יעקב ולא אלקי אברהם ויצחק, אלא לא כאברהם שכתוב בו הר... לא כיצחק שכתוב בו שדה... אלא כיעקב שקראו בית". הרי מבואר כי בית המקדש השלישי שיבנה לעתיד לבוא הוא בזכות יעקב.

"תורה" - כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת ויצא קמו):
"על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל
העבודה ועל גמילות חסדים, התורה דא יעקב,
העבודה דא יצחק, גמילות חסדים דא אברהם".
 הרי מבואר כי יעקב אבינו הוא עמוד התורה.

"חיים" - כמו ששינינו בגמרא (תענית ה):
"יעקב אבינו לא מת". הרי מבואר שנשאר תמיד
 בבחינת חיים. **"שלום" -** כמבואר בספרים
 הקדושים כי יעקב אבינו בהיותו כלול משתי
 המדות של אברהם ויצחק, הרי הוא מכריע
 ועושה שלום ביניהם. ויש לומר כי מטעם זה
 הברכה השלישית בברכת כהנים שהיא כנגד
 יעקב מסתיימת: **"וישם לך שלום".**

"וירא והנה באר בשדה"

יומתק לרמז בזה מה שכתוב אצל יעקב אבינו
 בדרכו לחרן לבנות את בית ישראל (בראשית
 כט-ב): **"וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה**
עדרי צאן רובצים עליה, כי מן הבאר ההוא ישקו
העדרים". לפי האמור הרמז בזה, כי הקב"ה
 הראה ליעקב **"באר" בשדה,** אשר לפי המבואר
 הרי היא סימן למעלות טובות, ומפרש כמה
 הן מספר המעלות למקום עלינו, **"והנה שם**
שלשה עדרי צאן רובצים עליה," רמז לג' דברים
 תורה, חיים, שלום הרובצים על הבאר, **"כי מן**
הבאר ההוא ישקו העדרים" - עדרי צאן קדשים
 להשקותם בג' דברים אלו.

וכאשר נתבונן עוד נשכיל להבין כי ג' מעלות
 הללו תח"ש - ת'ורה חיים שלום קשורות
 למדתו של יעקב תפארת, הא כיצד, **"תורה" -**
 כמבואר בגמרא (ברכות נח.): **"והתפארת זו מתן**
תורה". וכן מבואר בתיקוני זוהר (תיקון כא מט.):
"תפארת תורה". והנה גם **"חיים" קשור למדת**
תפארת, כמו שדורש בזוהר הקדוש (פרשת
 משפטים קיז.) מקרא שכתוב (משליג-יח): **"עץ חיים**
היא למחזיקים בה - עץ החיים תפארת".

וגם **"שלום" קשור למדת תפארת** בהיותה
 מכריעה בין מדת החסד למדת גבורה, ועל
 זה רמז רבי ישמעאל בתורת כהנים בברייתא
 שאנו אומרים כל בוקר בתפלת שחרית: **"וכאן**
שני כתובים המכחישים זה את זה, עד שיבוא
הכתוב השלישי ויכריע ביניהם". ומפרש ב"ספר
 הפליאה" (ד"ה שני כתובים): **"שני כתובים זה חסד**
ופחד שמכחישים זה את זה, עד שיבוא הכתוב
השלישי - הוא תפארת ישראל שהוא שלישי
של היקף, ויכריע ביניהם ועושה שלום, ולכן
(פסחים כא.) הלכה כדברי המכריע לעולם".

חתם סופר: תח"ש נוטריקון ת'ורה חיים ש'לום,
שהם שלשה סימנים טובים למי שראה באר בחלום

"וירא והנה באר בשדה" - הקב"ה הראה ליעקב באר
כדי שיזכה לשלושת הסימנים: תורה חיים שלום

ישמח משה: שני בתי המקדשות סללו את הדרך
שיוכל העולם לסבול את קדושת בית המקדש השלישי
למרות שבית המקדש השלישי יעמוד לנצח בזכות יעקב,
הוא "שש ומתפאר" בשני גוונים של אבותיו הקדושים

יעקב שש ומתפאר במדות אבותיו הקדושים

ויש להוסיף תבלין לבאר מה ששש יעקב
 ומתפאר בגוונין שלו, ולכאורה ייפלא הלא
 יעקב היה עניו מאד באומרו (בראשית לב-יא):
"קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית
עם עבדך", הנה כי כן מה ראה על ככה להתפאר
 בגוונים שלו. אך לפי האמור הענין הוא נפלא,
 כי אברהם שחידש בעולם את עבודת ה' במדת
 החסד, אינו מתפאר במדה שלו מחמת הפחד
 שמא צריך לעבוד את ה' במדת גבורה, וכן יצחק
 שחידש בעולם את עבודת ה' במדת גבורה,
 אינו מתפאר במדה שלו בגלל הפחד שמא צריך
 לעבוד את ה' במדת החסד.

אבל יעקב אבינו הרי לא חידש גוון חדש
 שעדיין לא היה בעולם, אלא הרכיב את ב'
 המדות של אברהם ויצחק לבן ואדום שכבר
 היו בעולם, ומזה נעשה צבע ירוק הכלול מלבן
 ואדום, לכן הוא שש **"ומתפאר"** בשני הגוונים לבן
 ואדום, שלמדם וקיבלם מיצחק אביו ומאברהם
 אבי אביו, נמצא כי התפארות זו אינה סותרת
 את מדת הענוה של יעקב, אלא אדרבה מתפאר
 בקדושת אבותיו.

ועתה בא וראה כי ביאור זה בענין **"שש**
ומתפאר בגוונין שלו" מבואר בדברי המגיד
 מקו'ניץ זי"ע, ולפי המבואר כפי הנראה קיבל
 כן מרבו המגיד ממעזריטש זי"ע, והנה הם
 דבריו הקדושים ב"עבודת ישראל" (ראש השנה),
 שמבאר שם כי עבודתנו בראש השנה בתפלתנו
 ובתקיעת השופר היא לרצות את הקב"ה,
 שיתנהג עמנו במדת תפארת הכלולה מג' גוונים
 לבן אדום ירוק:

"כן הוא דודי בראש השנה, שעל זה אנו דנין
אם יהיה שש ומתפאר בגוונים שלו, הם המדות
גדולה גבורה תפארת וכו', שנחשבים כגוונים לבן

ואדום וירוק... עד שאנו ממשיכין על ידי התפלות
 והריצויים ותקיעות שופר, ויתרצה הקב"ה בנו
 שיתנהג עמנו בבחינת אדם כנ"ל... והוא התפארת
 על שם (ישעיה מט-ג) **ישראל אשר בך אתפאר, כי**
אין מראה הלבן יפה כשהוא לבדה, ואף גם מראה
אודם, כי שניהם מורים מום בגוף כנודע מהגמרא,
רק [ירוק] כלול מלבן ואדום הוא הגוון הנאה
והנחמד הנקרא תפארת".

והנה מה שמצאתי עוד, כי ביאור נפלא
 זה כבר מובא בפירוש "אור החמה" על הזוהר
 הקדוש בשם רבי אברהם גלאנטי, שמבאר
 דברי הזוהר הקדוש (בראשית ז.): **"הא מאריה**
דגוונין - היינו סוד התפשטות אור התפארת,
שהוא כולל כל הגוונים חיזור וסומק וירוק, כי
לכן נקרא תפארת שהוא שש ומתפאר בגוונין
שלו". הרי לנו מקור קדום לביאור זה במשנתם
 של חכמי הקבלה.

תח"ש ראשי תיבות ת'ורה חיים ש'לום

חשבתי דרכי לבאר בזה הטעם שבחר הקב"ה
 לכנות חיה זו בשם **"תחש",** ואיך מתקשר שם זה
 עם מדת תפארת. נקדים מה שמצאתי רמז נאה
 בשם תחש ב"דרשות חתם סופר" (חלק ב' דף רפא
 טור א), על פי מה ששינינו בגמרא (ברכות נו): **"אמר**
רבי חנינא, הוואה באר בחלום רואה שלום... רבי
נתן אומר מצא תורה... רבא אמר חיים ממש".

לפי זה אומר ה"חתם סופר" כי תח"ש הוא
 ראשי תיבות של ג' מעלות הללו ת'ורה חיים
ש'לום, ומצד הקליפה נהפכות אותיות תח"ש
 למפרע לאותיות שח"ת, ועל זה אמרו בגמרא
 (ברכות כח): **"אני משכים לדברי תורה והם**
משכימים לדברים בטלים... אני רץ לחיי העולם
הבא והם רצים לבאר שחת" עכדה"ק.

והנה כאשר נתבונן נראה כי ג' מעלות הללו
 תורה, חיים, שלום מצינו אצל יעקב אבינו:

קדושה נפלאה, עדי תוכל מעתה לסבול קדושת הבית השלישי, מעשה ידי יוצר בית המקדש שלמעלה המכוון כנגד בית המקדש של מטה, וגדול יהיה כבוד הבית האחרון קיום נצחי ובית עולמים יקרא".

הנה כי כן זהו שאמר דוד המלך: "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", כי מה שעניינו רואות בית המקדש בנוי וחרב זה פעמיים, מזה נצמח תקוה טובה ופתחון פה למיחלים ומצפים לישועתו, כי לולי זאת שעתידי הקב"ה לבנות במקומו בית השלישי נכבד מן הראשונות, על מה עשה ה' ככה לבנות ולסתור, וחלילה לייחס אליו יתברך שמו פעולת ריק ח"ו, אלא ודאי שכל זה היה הכנה לבית המקדש השלישי שיבנה במהרה.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו גדול קדושתו וענוותנותו של יעקב אבינו: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", כי מאחר שבתי המקדש הראשון והשני שעמדו בזכות אברהם ויצחק נחרבו, ורק בית המקדש השלישי שעמד בזכות יעקב יתקיים לעולם, אם כן הרי יש כאן מקום שיעלה יעקב בדעתו שהוא זכה למה שלא זכה אבותיו.

אמנם על פי דברי ה"ישמח משה" יש לומר, כי יעקב אבינו אינו תולה הגדולה בעצמו אלא בקדושת אבותיו, שסללו את הקדושה בעולם על ידי שני בתי המקדשות, ובזכותם יכול העולם לסבול את בית המקדש השלישי. ולפי זה נפלא להבין המליצה על יעקב אבינו, כי למרות שרק בית המקדש השלישי שיבנה בזכות יתקיים לעולם, עם כל זאת הרי הוא: "שש ומתפאר בגוונין שלו" – בשני הגוונים לבן ואדום של אברהם ויצחק, שבזכותם יוכל העולם לסבול קדושת בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו אמן.

תצוה) לפרש הפסוק (תהלים קכז-א): "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", ויש לדקדק מה שאמר "יבנה" בלשון עתיד ואחר כך "עמלו" בלשון עבר, ומבאר ענין זה בלשון קדשו:

"נקדים מה דעמדו הקדמונים, הכי השני מקדשים שחרבו הם פועל ריק ח"ו והיו כלא היו, חלילה מלומר כן. אמנם הענין יובן על פי משל לאחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק, ונטעו עד שצץ ופרח ועשה פרי, ואחר כך עקרו והביא זרע אילן אחר ונטעו וגם עשה פרי, ועקרו וחזר והביא זרע אילן דוגמתו מן המובחר, ונטעו והכניסו לקיום להיות דבר המתקיים לעד. והנה בעת עקירת השני אילנות הראשונים, כל הרואה משתומם ומתפלא על מה עשה ככה לארץ הזאת, לנטוע אילן טוב ויפה ולעקור אותו זה פעמיים, ומה טעם יש בדבר.

אמנם האיש הנוטע אף הוא השיב אמריו להם, כי הכל בחכמה ובהשכל, וכי גם נטיעת ב' האילנות הראשונים ועקירתם הכל היה צורך קיום אילן השלישי, לאשר כי הארץ הלזו אינה מסוגלת לגדל אילן כזה בטבעה ולא תוכל שאתו, לזאת הקדים לנטוע נטע נעמן בארץ, עדי תקבל קצת איכות וטבע עפר הארץ המגדלת אילנות כאלו, ואחרי זה עקרו לנטוע אחר תחתיו, וכן בפעם הב', ואז כשקבלה הארץ כח שיש בו די לקיים האילן קיום נצחי, נטע אילן השלישי אשר לזה היה מגמתו.

והנמשל הוא כשראתה חכמתו יתברך, אשר אין בכח הארץ הגשומה הלזו, לקבל ולסבול נוגה אור קדושת בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, אשר כוננה היוצר בגבהי מרומים ליסדו על מכון הר ציון, לולי הב' מקדשות הראשונות, אשר על ידם ובכח קדושת העבודה יתר עבודת הקודש אשר היה שם כמה מאות שנה, קנתה הארץ גם היא כח רוחני ואיכות

הנה כי כן יאירו עינינו להבין הקשר הנפלא, בין השם שבחר הקב"ה לכנות את החיה שברא לכבוד המשכן "תחש", ובין מה שמפרש התרגום "ססגונא" שפירושו: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", כי תח"ש הוא רמז על יעקב אבינו שמדתו תפארת, שראה "באר" בשדה שהיא סגולה לג' מעלות טובות הרמוזות בשם תח"ש – ת'ורה, ח'יים ש'לום, המתקשרות עם יעקב ועם מדתו תפארת.

ועל כך בא התרגום לפרש הרמז בשם "תחש" – "ססגונא", ומפרש רש"י הכוונה בזה: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", כלומר יעקב מתפאר במדתו תפארת בהיותו כולל בגוון הירוק את שני הגוונים של לבן ואדום – חסד וגבורה. נמצא כי שני השמות, השם הנזכר בכתוב תח"ש וביאור התרגום "ססגונא", עולים בקנה אחד כפתור ופרח.

מעתה זכינו להבין הטעם שברא הקב"ה את התחש במיוחד למשכן, כי מאחר שיעקב אבינו הוא הבריה התיכון בתוך הקרשים, שהכניס במשכן קדושת בית המקדש השלישי שיבנה בזכותו ויתקיים לעולם, לכן ברא הקב"ה בעל חי כזה: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", לעשות בכך פועל דמיון לעורר קדושתו של יעקב מדת תפארת: "ששש ומתפאר בגוונין שלו" – בשני גוונין של לבן ואדום שהוא כלול מהם, וקרא את שמו של הבעל חי תח"ש נוטריקון ת'ורה ח'יים ש'לום, שהם כנגד יעקב ומדתו תפארת.

יעקב שש ומתפאר בקדושת אבותיו

רחש לבי דבר טוב לבאר ביתר שאת, מה שדרשו מאורי עולם הנ"ל על יעקב אבינו שמדתו תפארת: "ששש ומתפאר בגוונין שלו", מה ראה להתפאר בשני הגוונים לבן ואדום שהוא כלול מהם, על פי הקדמה נפלאה ממשנתו הטהורה של ה"ישמח משה" (פרשת

המאמר מוקדש לרפואה שלימה של אמי מורתי האשה הצדקנית מרת פערל בת שרה שתחי'

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com